Πέμπτη 7 Ιουλίου 2022

P9_TA(2022)0292

Η κατάσταση των υπερασπιστών των αυτοχθόνων πληθυσμών και του περιβάλλοντος στη Βραζιλία, συμπεριλαμβανομένης της δολοφονίας των Dom Philips και Bruno Pereira

Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 7ης Ιουλίου 2022 σχετικά με την κατάσταση των υπερασπιστών των αυτοχθόνων πληθυσμών και του περιβάλλοντος στη Βραζιλία, συμπεριλαμβανομένης της δολοφονίας των Dom Philips και Bruno Pereira (2022/2752(RSP))

(2023/C 47/16)

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

— έχοντας υπόψη τα προηγούμενα ψηφίσματά του σχετικά με τη Βραζιλία,

— έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 19ης Μαΐου 2021 σχετικά με τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στα ανθρώπινα δικαιώματα και τον ρόλο των υπερασπιστών του περιβάλλοντος στο ζήτημα αυτό ([1]),

— έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 3ης Ιουλίου 2018 σχετικά με την παραβίαση των δικαιωμάτων των αυτοχθόνων πληθυσμών στον κόσμο, συμπεριλαμβανομένης της αρπαγής γαιών ([2]),

— έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 22ας Οκτωβρίου 2020 με συστάσεις προς την Επιτροπή σχετικά με ένα νομικό πλαίσιο της ΕΕ για την ανάσχεση και την αντιστροφή της αποψίλωσης των δασών για την οποία φέρει ευθύνη η ΕΕ σε παγκόσμια κλίμακα ([3]),

— έχοντας υπόψη τις δηλώσεις των Δημοσιογράφων Χωρίς Σύνορα, της Ένωσης Αυτοχθόνων Λαών της κοιλάδας Javari (UNIVAJA), της Διεθνούς Αμνηστίας, της Survival International, της Greenpeace, του Παρατηρητηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και του Παγκόσμιου Ταμείου για τη Φύση σχετικά με τις δολοφονίες των Bruno Pereira και Dom Phillips,

— έχοντας υπόψη τη στρατηγική εταιρική σχέση ΕΕ-Βραζιλίας που υπογράφηκε τον Ιούλιο του 2007,

— έχοντας υπόψη τις κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων,

— έχοντας υπόψη την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, της 10ης Δεκεμβρίου 1948, το Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, το Διεθνές Σύμφωνο για τα οικονομικά, κοινωνικά και μορφωτικά δικαιώματα, τη Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Αυτοχθόνων Λαών, του 2007, και τη Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, του 1998,

— έχοντας υπόψη τη Σύμβαση της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ) περί των ιθαγενών λαών και των λαών με φυλετική συγκρότηση (Σύμβαση αριθ. 169), όπως εγκρίθηκε στις 27 Ιουνίου 1989 και υπογράφηκε από τη Βραζιλία,

— έχοντας υπόψη το Σύνταγμα της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Βραζιλίας, και ιδίως το άρθρο 231 σχετικά με την αναγνώριση της γης των αυτοχθόνων,

— έχοντας υπόψη το άρθρο 139 παράγραφος 4 και το άρθρο 132 παράγραφος 4, του Κανονισμού,

A. λαμβάνοντας υπόψη ότι, στις 5 Ιουνίου 2022, ο Βρετανός δημοσιογράφος Dom Phillips, συνεργάτης στην εφημερίδα *The Guardian*, και ο Βραζιλιάνος, ειδικός στις υποθέσεις των αυτοχθόνων, Bruno Pereira, πρώην δημόσιος υπάλληλος του Εθνικού Ιδρύματος για τους Ινδιάνους (FUNAI), εξαφανίστηκαν στην κοιλάδα Javari, μεταξύ της παραποτάμιας κοινότητας του São Rafael και της πόλης Atalaia do Norte στην πολιτεία Αμαζόνας στη βόρεια Βραζιλία· λαμβάνοντας υπόψη ότι τα πτώματά τους εντοπίστηκαν στις 15 Ιουνίου 2022·

B. λαμβάνοντας υπόψη ότι, στις 15 Ιουνίου 2022, η Ομοσπονδιακή Αστυνομία της Βραζιλίας δήλωσε ότι ένας από τους δύο ανθρώπους που συνελήφθησαν ως ύποπτοι για εμπλοκή στην εξαφάνιση των Philips και Pereira ομολόγησε ότι τους δολοφόνησε·

([1]) ΕΕ C 15 της 12.1.2022, σ. 111.
([2]) ΕΕ C 118 της 8.4.2020, σ. 15.
([3]) ΕΕ C 404 της 6.10.2021, σ. 175.

Πέμπτη 7 Ιουλίου 2022

Γ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η ΜΚΟ Global Witness ανέφερε ότι το 2020 περισσότεροι από 20 υπερασπιστές της γης και του περιβάλλοντος σκοτώθηκαν στη Βραζιλία, στοιχεία που κατατάσσουν τη χώρα στην τέταρτη θέση στην κατάταξη των χωρών με τον μεγαλύτερο αριθμό αυτού του είδους δολοφονιών στον κόσμο, ενώ τα εγκλήματα αυτά παραμένουν, ως επί το πλείστον, ατιμώρητα· λαμβάνοντας υπόψη ότι στη Βραζιλία, σχεδόν τα τρία τέταρτα των δολοφονιών διαπράττονται στην περιοχή του Αμαζονίου και έχουν ως θύματα υπερασπιστές των αυτοχθόνων·

Δ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η συνεχιζόμενη επιδείνωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Βραζιλία συντελείται σε ένα πλαίσιο που χαρακτηρίζεται από περιοριστικές νομοθετικές αλλαγές και διακοπή της χρηματοδότησης των περιβαλλοντικών οργανισμών, καθώς και από κλιμακούμενη ενδημική βία· λαμβάνοντας υπόψη ότι οι αυτόχθονες πληθυσμοί της Βραζιλίας υφίστανται συστηματικές επιθέσεις και απολαύουν ελλιπούς προστασίας των δικαιωμάτων τους, ενώ υφίστανται, επίσης, αυξανόμενο αριθμό επιθέσεων και δολοφονιών· λαμβάνοντας υπόψη ότι η πανδημία της COVID-19 επηρεάζει δυσανάλογα τις κοινότητες των αυτοχθόνων στη Βραζιλία·

Ε. λαμβάνοντας υπόψη ότι το ισχύον Σύνταγμα της Βραζιλίας, το οποίο εγκρίθηκε το 1988, και το νομικό πλαίσιο της χώρας κατοχυρώνουν το αρχικό δικαίωμα των αυτοχθόνων λαών στις πατρογονικές τους εκτάσεις γης, χωρίς κανένα χρονικό περιορισμό για την αναγνώριση αυτού του δικαιώματος· λαμβάνοντας υπόψη ότι είναι καθήκον του κράτους να ρυθμίζει και να προστατεύει το δικαίωμα αυτό·

ΣΤ. λαμβάνοντας υπόψη ότι, στις 22 Οκτωβρίου 2021, αρκετές τοπικές ομάδες της κοινωνίας των πολιτών συμμετείχαν σε δημόσια ακρόαση στη Διαμερικανική Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (IACHR) για να καταγγείλουν παραβιάσεις εις βάρος υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και υπερασπιστών του περιβάλλοντος στη Βραζιλία· λαμβάνοντας υπόψη ότι, τον Αύγουστο του 2021, η οργάνωση «Σύνδεσμος των Αυτοχθόνων Λαών της Βραζιλίας» (APIB) υπέβαλε καταγγελία στο Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο κατά του Προέδρου Bolsonaro για εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας και γενοκτονία «με βάση τις ρητές, συστηματικές και σκόπιμες πολιτικές του κατά των αυτοχθόνων λαών»·

Ζ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι αυτόχθονες πληθυσμοί συμβάλλουν στην προστασία των τροπικών δασών και άλλων οικοσυστημάτων και, συνεπώς, διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στη διατήρηση της βιοποικιλότητας στην περιοχή και στην πρόληψη της κλιματικής αλλαγής· λαμβάνοντας υπόψη ότι ο Bruno Pereira και ο Dom Phillips ήταν βαθιά προσηλωμένοι στο καίριας σημασίας έργο της διατήρησης του τροπικού δάσους του Αμαζονίου και της βιοποικιλότητάς του·

Η. λαμβάνοντας υπόψη ότι ο Αμαζόνιος είναι το μεγαλύτερο τροπικό δάσος στον κόσμο και διαδραματίζει ζωτικής σημασίας ρόλο όσον αφορά την απορρόφηση διοξειδίου του άνθρακα, τη μείωση των αερίων του θερμοκηπίου και τη διατήρηση των περιφερειακών και παγκόσμιων καιρικών μοτίβων· λαμβάνοντας υπόψη ότι η κοιλάδα Javari βρίσκεται στον Αμαζόνιο στα σύνορα της Βραζιλίας με το Περού και την Κολομβία· λαμβάνοντας υπόψη ότι στην περιοχή αυτή ζουν, με τη μέγιστη πυκνότητα στον κόσμο, αυτόχθονες πληθυσμοί σε εθελοντική απομόνωση και ότι η πρόσβαση σε αυτήν είναι δυνατή μόνο μέσω άλλων περιοχών και με πλωτά μέσα·

Θ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η κοιλάδα Javari, όπως και άλλες περιοχές του Αμαζονίου της Βραζιλίας, είναι τόπος έντονων συγκρούσεων στις οποίες πρωτοστατούν το οργανωμένο έγκλημα και οι εισβολείς γης που εμπλέκονται σε παράνομη αλιεία, θήρα, εξόρυξη, παράνομη υλοτομία και διακίνηση ναρκωτικών· λαμβάνοντας υπόψη ότι το 80 % της αποψίλωσης των δασών παγκοσμίως οφείλεται στη μετατροπή των δασών σε γεωργικές εκτάσεις για εμπορεύματα όπως το βόειο κρέας, η σόγια και το φοινικέλαιο· λαμβάνοντας υπόψη ότι η αποψίλωση των δασών στον Αμαζόνιο της Βραζιλίας έχει αυξηθεί δραματικά από το 2019, καταγράφοντας, μεταξύ άλλων, ραγδαία αύξηση κατά 22 % το 2021 σε σύγκριση με το 2020, ποσοστό που είναι το υψηλότερο από το 2006·

Ι. λαμβάνοντας υπόψη ότι η προώθηση και ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου θα πρέπει να συνεχίσει να βρίσκεται στο επίκεντρο των μακροχρόνιων σχέσεων ΕΕ και Βραζιλίας, σύμφωνα με τη δέσμευση της ΕΕ να προάγει τις εν λόγω αξίες στο πλαίσιο της εξωτερικής της δράσης, καθώς και με το ενδιαφέρον που έχει εκφράσει η Βραζιλία να τις ενστερνιστεί στο πλαίσιο της δικής της ανάπτυξης και της διεθνούς συνεργασίας·

1. καταδικάζει απερίφραστα τη βάναυση δολοφονία υπερασπιστών του περιβάλλοντος και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και αυτοχθόνων πληθυσμών στη Βραζιλία, και πιο πρόσφατα τη δολοφονία του δημοσιογράφου Dom Phillips και του ακτιβιστή Bruno Pereira· καλεί τις αρχές της Βραζιλίας να διεξαγάγουν διεξοδική, αμερόληπτη και ανεξάρτητη έρευνα για αυτές τις δολοφονίες και να διασφαλίσουν την πλήρη συμμόρφωση με τα δικαιώματα δίκαιης δίκης ανά πάσα στιγμή·

2. καταδικάζει απερίφραστα την όξυνση της βίας, των επιθέσεων και παρενοχλήσεων κατά υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του περιβάλλοντος, αυτοχθόνων πληθυσμών, μειονοτήτων και δημοσιογράφων· εκφράζει τη λύπη του για τη συνεχή επιθετική ρητορική, τις λεκτικές επιθέσεις και τις εκφοβιστικές δηλώσεις του Προέδρου Bolsonaro· εκφράζει τη λύπη του για τη σεξουαλική και έμφυλη βία που ασκείται κατά των γυναικών, των κοριτσιών και των υπερασπιστών του περιβάλλοντος και των αυτοχθόνων πληθυσμών, και υπενθυμίζει ότι οι πράξεις αυτές συνιστούν σοβαρή παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειάς τους·

3. ζητεί από τις αρχές της Βραζιλίας να αναλάβουν άμεσα δράση για την πρόληψη των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την προστασία των υπερασπιστών του περιβάλλοντος και των αυτοχθόνων πληθυσμών· τονίζει τις ευθύνες των αρχών της Βραζιλίας και πόσο σημαντικό είναι να ληφθούν κατάλληλα μέτρα για την προστασία των δικαιωμάτων των αυτοχθόνων λαών στη γη, τα εδάφη και τα παραδοσιακά μέσα διαβίωσής τους, καθώς και για την προστασία τους από κάθε μορφή βίας και διακρίσεων· καλεί τις αρχές της Βραζιλίας να εφαρμόσουν τις διεθνείς συστάσεις ώστε να διασφαλίσουν την προστασία αυτών των υπερασπιστών και να λάβουν μέτρα για να σταματήσουν τις διώξεις, την ποινικοποίηση και τον στιγματισμό των αυτοχθόνων λαών και άλλων παραδοσιακών κοινοτήτων·

4. τονίζει ότι η παράνομη εξόρυξη χρυσού απειλεί τα δάση και τη βιοποικιλότητα σε προστατευόμενες περιοχές και εκθέτει τους αυτόχθονες πληθυσμούς σε ρυπαντικές ουσίες· εκφράζει τη λύπη του για τα αυξανόμενα ποσοστά αποψίλωσης στις εκτάσεις γης των αυτοχθόνων, ιδίως στον Αμαζόνιο της Βραζιλίας· καλεί την κυβέρνηση της Βραζιλίας να ενισχύσει και να επιβάλει πιο αποτελεσματικά τη νομοθεσία κατά της παράνομης αποψίλωσης και εξόρυξης, και να αναζητήσει βιώσιμες εναλλακτικές λύσεις στις εξορυκτικές πολιτικές που στοχεύουν τα εδάφη των αυτοχθόνων·

5. εκφράζει τη λύπη του για τη διάλυση, από την παρούσα κυβέρνηση της Βραζιλίας, κυβερνητικών οργανισμών όπως το FUNAI, το οποίο ασκεί εποπτεία επί των υποθέσεων των αυτοχθόνων, και η Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Περιβάλλοντος (IBAMA), που αποτελεί τον κύριο φορέα επιβολής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της Βραζιλίας· παροτρύνει την κυβέρνηση της Βραζιλίας να επαναφέρει και να ενισχύσει τις ικανότητες των εν λόγω οργάνων ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματική επιβολή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και των δικαιωμάτων των αυτοχθόνων λαών·

6. εκφράζει έντονη ανησυχία για τις δυνητικές επιπτώσεις του νομοσχεδίου PL 191/2020, που είναι γνωστό ως «νομοσχέδιο καταστροφής», και του νομοσχεδίου PL 490/2007 σχετικά με την οριοθέτηση των εκτάσεων γης των αυτοχθόνων· εκφράζει τη βαθιά του ανησυχία για τα σχέδια νομοθετικών πράξεων που συζητούνται επί του παρόντος στο Κογκρέσο της Βραζιλίας, τα οποία θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε αύξηση της αποψίλωσης των δασών και στην καταστροφή των μέσων διαβίωσης των αυτοχθόνων λαών·

7. ζητεί την αναγνώριση και την προστασία των εκτάσεων γης που παραδοσιακά καταλαμβάνουν αυτόχθονες λαοί, μεταξύ άλλων με την επανέναρξη της διαδικασίας οριοθέτησης των εδαφών των αυτοχθόνων και με την προστασία των εδαφών αυτών από παράνομες κατασχέσεις γης· επαναλαμβάνει ότι είναι σημαντικό να διασφαλιστεί η συμμόρφωση με τη Σύμβαση της ΔΟΕ περί των ιθαγενών λαών και των λαών με φυλετική συγκρότηση (Σύμβαση αριθ. 169)·

8. τονίζει τη σημασία της εταιρικής δέουσας επιμέλειας και της βιώσιμης και διαφανούς εταιρικής λογοδοσίας ως σημαντικών και αναγκαίων μέσων για την πρόληψη και την προστασία έναντι των σοβαρών παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της περιβαλλοντικής νομοθεσίας· παροτρύνει τις ευρωπαϊκές εταιρείες να διασφαλίσουν τη δέουσα επιμέλεια όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα σε όλο το μήκος των αλυσίδων εφοδιασμού τους στη Βραζιλία· επαναλαμβάνει ότι ο προτεινόμενος κανονισμός της ΕΕ για τα προϊόντα μηδενικής αποψίλωσης πρέπει να περιλαμβάνει την προστασία των δικαιωμάτων των αυτοχθόνων λαών και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να διασφαλίζει ότι δεν διαπράττονται παραβιάσεις δικαιωμάτων στην παραγωγή προϊόντων που διατίθενται στην ευρωπαϊκή αγορά· καλεί την Επιτροπή να διασφαλίζει ότι κάθε πλαίσιο συνεργασίας περιλαμβάνει ισχυρές, δεσμευτικές και εκτελεστές διατάξεις για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των αυτοχθόνων κοινοτήτων, και να προάγει την τήρηση των διεθνών προτύπων και δεσμεύσεων, μεταξύ άλλων όσον αφορά την αποψίλωση των δασών·

9. παροτρύνει την κυβέρνηση της Βραζιλίας να εκπληρώσει τις δεσμεύσεις της στο πλαίσιο της συμφωνίας του Παρισιού για την κλιματική αλλαγή· ενθαρρύνει ένθερμα την Βραζιλία να αντιμετωπίσει τα περιβαλλοντικά εγκλήματα και να εφαρμόσει μια νέα βιώσιμη προσέγγιση όσον αφορά τον Αμαζόνιο προκειμένου να εκπληρώσει τους όρους που ορίζονται στον χάρτη πορείας για την προσχώρηση στον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) και να ευθυγραμμιστεί πλήρως με τα πρότυπα του ΟΟΣΑ προκειμένου να πληροί τις προϋποθέσεις ώστε να γίνει μέλος του οργανισμού·

10. καλεί την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης και τα κράτη μέλη να συνεχίσουν να στηρίζουν την κοινωνία των πολιτών και τις περιβαλλοντικές και ανθρωπιστικές οργανώσεις, προτάσσοντας την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου, της ισότητας και της ελευθερίας των μέσων ενημέρωσης στη Βραζιλία, και να συνεργάζονται με διεθνείς εταίρους για την προώθηση αυτών των στόχων· ζητεί από την αντιπροσωπεία της ΕΕ στη Βραζιλία να παρακολουθεί στενά την κατάσταση της δημοκρατίας στη χώρα και να παρέχει υλικοτεχνική και τεχνολογική στήριξη στους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, του περιβάλλοντος και των αυτοχθόνων πληθυσμών· καλεί την Επιτροπή να διασφαλίσει ότι η βοήθεια συνεργασίας που παρέχει ενισχύει τη στήριξη της κοινωνίας των πολιτών, ιδίως των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των αυτοχθόνων πληθυσμών και των παραδοσιακών κοινοτήτων· καλεί την αντιπροσωπεία της ΕΕ και τα κράτη μέλη με διπλωματικές αποστολές στη Βραζιλία να εφαρμόσουν πλήρως τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να παράσχουν κάθε κατάλληλη στήριξη στους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων·

Πέμπτη 7 Ιουλίου 2022

11. αναθέτει στην Πρόεδρό του να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στον Αντιπρόεδρο της Επιτροπής/Ύπατο Εκπρόσωπο της Ένωσης για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας, στο Συμβούλιο, στην Επιτροπή, στις κυβερνήσεις και τα κοινοβούλια των κρατών μελών, στον Ειδικό Εντεταλμένο της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα, στην προσωρινή Προεδρία της Κοινότητας των κρατών της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής, στον Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού Αμερικανικών Κρατών, στην Κοινοβουλευτική Συνέλευση ΕΕ-Λατινικής Αμερικής, καθώς και στον Πρόεδρο, την κυβέρνηση και το Κογκρέσο της Βραζιλίας.